

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Ansökan om bidrag ur Viltvårdsfonden för Svenska Jägareförbundets verksamhet för 2020.

Svenska Jägareförbundet lämnar härmed sin ansökan om bidrag ur Viltvårdsfonden för genomförande av Jakt- och Viltvårdsuppdraget för 2020.

Svenska Jägareförbundet hoppas få möjligheten att muntligt presentera sin ansökan och gärna vara en diskussionspart i detaljutformningen av delar i uppdraget.

1. Inledning

Svenska Jägareförbundet har sedan 1938 haft riksdagens och regeringens uppdrag att leda och organisera delar av jakten och viltvården i landet genom ett särskilt bidrag ur Viltvårdsfonden, som helt finansieras av jägarna. Verksamheten ska utöver ett antal generella mål i huvudsak bedrivas inom ett antal verksamhetsområden. I beslutet ingår preciserade återrapporteringskrav.

Vårt arbete inom viltförvaltningen i dag är minst lika viktigt som när det inleddes för över 80 år sedan på grund av ett flertal faktorer. Den ökande urbaniseringen och det faktum att förvaltningsfrågorna decentraliseras gör att engagemanget och behovet av lokal närvaro och deltagande blir allt viktigare. Vi vet genom undersökningar genomförda av Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, att jägarkåren är en av de få grupper som faktiskt ökar sin närvaro i naturen. Viltarterna breder ut sig mer och mer och det ställer krav på att kunna förvalta flera arter samtidigt. Långa tidsserier i inventering och avskjutning skapar stabilitet och är en av grunderna i vårt viltförvaltningsarbete.

När jakt- och viltvårdsfrågorna blir mer regionaliserade ställs det högre krav på adaptivitet lokalt, men också på att sprida kunskap mellan olika regioner och förvaltningsnivåer på ett strukturerat sätt. Den ökade regionaliseringen återspeglas i ett snabbt ökande behov av att stötta, vägleda och utbilda beslutsfattare inom jakt och viltvård.

Jakt- och viltvårdsuppdraget ger förbundet förmågan att aktivt verka i enlighet med uppdragets intentioner i jakt- och viltvårdsfrågor lokalt, regionalt, nationellt och även internationellt. Det gör vi genom att ha en rikstäckande kontors- och personalstruktur som verkar i nära samarbete med vår rikstäckande ideella organisation som består av 22 länsföreningar, 314 jaktvårdskretsar, mer än 5000 förtroendevalda och instruktörer samt över 155 000 medlemmar. Genom strukturen flerfaldigas effekten och den folkliga förankringen. Möjligheten att snabbt kunna utföra extraordinära insatser efterfrågas i en ökande omfattning av samhället. Exempel på detta är spillningsinsamlingar av olika arter för att göra relevanta antalsuppskattningar eller kartlägga omfattningen av zoonoser som CWD, rävens dvärgbandmask och svinpest.

I förbundets verksamhetsplanering ingår Jakt- och viltvårdsuppdraget som en viktig del, utöver de mål som beslutas av medlemsorganisationen samt de andra uppdrag som initieras av främst myndigheter och organisationer. Viss flexibilitet krävs dessutom för oförutsedda händelser i omvärlden.

Svenska Jägareförbundet

Personalens arbetstid inom ramen för uppdraget följs upp genom en särskild tidsredovisning där uppdragets beslutade delområden och enskilda arbetsuppgifter särredovisas.

Beslut om forskningsanslag ur viltvårdsfonden fattas för perioder om fem år. Jakt- och viltvårdsuppdraget bör också beslutas om med längre tidsintervaller, särskilt när vårt arbete ofta sträcker sig över flera år och är nära kopplat mot forskningen och dess resultat. Förbundet har aktivt vidtagit åtgärder för att överbygga glappet mellan forskning och förvaltning genom att anställa personal som arbetar med båda verksamheterna. Kvalitativ viltförvaltning är ett långsiktigt arbete.

2. Trender som vi bedömer har stor påverkan på svensk viltförvaltning

Sverige är i dag ett av världens mest urbaniserade länder. Mer än 87 procent av befolkningen bor i eller i anslutning till landets städer. Kontakten och den naturliga kopplingen till landsbygden blir allt svagare. I framtida generationer kommer många att varken ha mor- och farföräldrar med band till landsbygden. Det spänningsförhållande mellan land och stad som vi ser i många andra länder finns redan i Sverige och kommer troligen att öka i framtiden. I detta ser vi både konflikter om resursutnyttjande samt viktiga avvägningar mellan brukande, nyttjande och bevarande.

Morgondagens jägarkår kommer således till viss del att bestå av jägare med liten eller begränsad erfarenhet och historisk koppling till den mark de jagar på. Detta kommer att ställa nya krav på förvaltning, utbildning och jaktetik.

Om man riktar blicken några år framåt ser förbundet ett stort behov av att öka informations- och utbildningsverksamheten till allmänheten och där främst till målgruppen ungdomar. En allt större andel unga växer idag upp i urbana områden utan kontakt med naturen eller landsbygden, vilket innebär att kunskapen om och förståelsen både för naturen och det hållbara brukandet av den minskar. Det finns ett ökat intresse från myndigheter och allmänhet av samarbete runt information och utbildning. Jägarna är idag en av de få grupper i samhället som har en ökande närvaro i skog och mark medan allmänheten har halverat sina skogsbesök på 15 år.

Behovet att öka information och kunskapsspridning har också en direkt koppling till att vi svenskar rör oss allt mindre i naturen, vilket innebär att kunskapen om jakt, natur och viltvård blir allt mindre självklar.

Parallellt med denna förändring sker en snabb teknikutveckling som innebär såväl utmaningar som betydande möjligheter. En välfungerande, modern och kostnadseffektiv viltvård kräver att de möjligheter som finns tas till vara fullt ut. Viltinventering, viltövervakning samt bevakning av invasiva arter och zoonoser kan redan i dag göras effektivare. Här vill Svenska Jägareförbundet fortsatt ha en tydlig roll och leda delar av utvecklingen.

Svenska Jägareförbundet strävar konsekvent efter att vara en naturlig och välkomnande samarbetspartner till myndigheter och andra intresseorganisationer. Fakta, respekt, uthållighet och ett gott samarbetsklimat är ledord i den samverkan som vi anser vara av yttersta vikt för oss och andra brukare av naturen.

3. Behovet av långsiktighet

Bland annat mot bakgrund av de trender som vi har i samhället, viltförvaltningens utveckling och naturgivna behov av adaptivitet samt det ökade behovet av samverkan med andra parter och behovet av kunskap hos såväl nya jägare som hos allmänheten, anser Svenska Jägareförbundet att regeringen bör eftersträva mer långsiktiga beslut avseende Jakt- och viltvårdsuppdraget.

Långsiktighet förutsätter något mindre detaljerat beslut men uppvägs med lätthet genom tätare kommunikation med ansvarigt departement ifall justeringar eller prioriteringar är önskvärda.

4. Ansökan om bidrag för Jakt- och viltvårdsuppdraget för 2020

4.1. Ansökan inom kunskap och kompetens inom praktisk jakt och viltförvaltning. Förslag till prioritering

Information till allmänheten har en hög prioritet, behovet snarare ökar beroende på bl.a. urbaniseringen i samhället. Den fortsatta spridningen av vildsvin, även in i samhällen, och ökade stammar av hjortvilt och gäss i landet är något som allmänheten vill ha mer konkret information om. Stora rovdjur skapar ibland rädsla där jägarkåren har en viktig roll att förmedla fakta. Under året har betydande tid lagts på att närvara på ett större antal mässor runt om i landet. Där märker vi att allmänheten vill ha mer information om vilt, viltförvaltning och omhändertagande av viltkött samt om jaktetik. Vi marknadsför också fortbildningar till kommande och nya jägare.

- Antalet myndigheter som kontaktar förbundet och ser nyttan av vår nationella struktur ökar och samarbetet har en hög prioritet. Genom vår organisation kan vi vid behov nå 33 000 jaktlag spridda över hela landet.
- Med ökande spridning av ett antal viltarter måste arbetet med utvecklingen av förvaltningen intensifieras. Under kommande år kommer vi att fortsätta utbilda med det utbildningsmaterial som vi under senaste åren tagit fram, men nya utbildningar måste också hela tiden tas fram.
- I Sverige har vi ett stort antal utländska jägare (ca 29 000) som vi skulle behöva informera bättre. Det är inte lika vanligt med förtroende för myndigheter i många andra länder. Vi kan här fylla en viktig funktion med informationsspridning till denna grupp. Särskilt viktigt med tanke på Afrikansk svinfeber, CWD mm. En avgörande faktor är då att vi får i uppdrag att i samarbete med Naturvårdsverkets jaktkortsregister sprida information.
- Utveckla hundanvändningen i jakten har fortsatt prioritet och förbundet fortsätter med kopplingen till det fördjupade arbetet med etik i jakten.
- Rovdjursförvaltningen kräver redan idag betydande arbetsinsatser och om den går in i en mer förvaltande fas kommer det att krävas utbildning och troligen framtagande eller komplettering av utbildningsmaterial. Vårt inventeringsavtal med Naturvårdsverket medför att vi får ytterligare kunskap vi kan förmedla.

Svenska Jägareförbundet

Information rörande invasiva arter efterfrågas allt mer och förbundets erfarenheter och kunskaper från arbetet med ett antal invasiva arter gör att många vänder sig till oss. Ett viktigt beslut har tagits av Naturvårdsverket där vi fått ett särskilt uppdrag att i 2 + 2 år ansvara för bekämpning av invasiva däggdjur, fåglar och sköldpaddor. Det gör att vi mer långsiktigt kan arbeta med invasiva arter och därmed fortsätta ligga i framkant internationellt i praktisk förvaltning av invasiva däggdjur.

Remisshantering direkt kopplad till Jakt- och Viltvårdsuppdraget, rådgivning och överläggningar med myndigheter och organisationer är alltjämt omfattande såväl på regional som på nationell nivå och förväntas inte minska. Tvärtom ser vi ett tydligt ökat intresse av samverkan när det gäller ekosystemtjänster och markanvändning i stort. Jakt är en ekosystemtjänst som idag har en etablerad organisation som hanterar och styr själva tjänsten. Informationen till allmänheten genomförs via förbundets samtliga tillgängliga medier. Hemsidan, med en särskild del om Jakt- och viltvårdsuppdraget, "Vilt och Vetande", samt "Viltappen" uppdateras löpande.

Seminarier i olika frågor är ett framgångsrikt sätt att sprida kunskap och framförallt har det samlat människor från vitt skilda kategorier. Genomslaget i media har varit omfattande, varför detta arbetssätt bör utvecklas vidare. Arbetet med funktionsnedsatta, jämställdhetsfrågor och med att knyta nya svenskar till brukandet av naturen fortsätter.

Förbundets allt bredare behov av kompetens för att kommunicera och fullgöra uppdraget kräver en fortsatt utveckling och kunskapsinhämtning. Förbundet planerar att fortsätta ut- och fortbildningen av personalen under kommande tvåårsperiod.

Förbundet ser också ett fortsatt behov av utbildning och test av jakthundar. Förbundet har etablerad testverksamhet av vildsvinshundar och bedriver kontinuerligt såväl lydnads- som eftersöksutbildningar för att garantera en ansvarsfull och etiskt korrekt hundjakt. När det gäller testverksamhet av björnhundar samarbetar vi med Svenska Kennelklubben.

4.2. Ansökan inom klövviltsförvaltning. Förslag till prioritering

Utbildning efterfrågas på alla nivåer i klövviltsförvaltningen och vi utvecklar hela tiden vårt utbildningsmaterial. Vi ser nu möjligheten att med ny teknik kunna öka spridningen betydligt och nå ännu längre ut i jägarleden. Att använda digital teknik blir viktigt de närmsta åren.

Viltförvaltningen rörande klövvilt uppvisar idag en tydlig trend mot att ta hänsyn till flera arter samtidigt, så kallad flerartsförvaltning. Älg i förhållande till stora rovdjur samt det samlade betetrycket från klövviltsamhället är exempel på detta.

Sedan 2013 har förbundet arbetat på ett strukturerat sätt för en flerartsförvaltning genom fokusprojekten (faktainsamling och kunskapsspridning) vildsvin, älg och kronhjort. Den kunskap och de fakta som genererats i detta arbete utgör nu en viktig grund för en övergång från enartsförvaltning till flerartsförvaltning. En förutsättning för att göra det möjligt är fortsatt utbildning, information, systemarbete samt stöd och samverkan i viltförvaltningen alltifrån lokal till nationell nivå.

I dagsläget är förvaltningen av älgstammen relativt god, men den kräver en nära och ömsesidig samverkan och avvägning med främst skogens representanter. Men vad gäller dov- och kronvilt samt vildsvin och rådjur saknas i många fall idag etablerade inventeringsmetoder och samlad förvaltningskunskap.

4.3. Ansökan inom viltövervakning. Förslag till prioritering

Förbundet har under tre år genomfört ett försök med utökade observationer, så kallad klövviltsobs. Metoden, som innehåller samtliga klövviltsarter och samlas in under en längre tidsperiod än den vanliga älgobsen, har provats under tre år inom tre län och totalt har cirka 2,2 miljoner mantimmar insamlats. Metoden upplevs som mycket arbetsintensiv bland jägarna, särskilt i områden med många klövviltsarter. Förbundet återgår därför till den enklare älg- och kronobs i dessa områden i avvaktan på den utvärdering av klövviltsobsen som ska genomföras i samverkan med SLU.

Ett övergripande mål för viltövervakningen är att tillse att avskjutnings- och tillgångsdata håller tillräckligt hög kvalitet. Under året har ett arbete genomförts i samverkan med forskare vid Linköpings Universitet i syfte att skapa en ny metod för avskjutningsskattning som bygger på Bayesianisk Inferens. En prioriterad uppgift under 2020 är att genomföra skattningar med den nya metoden och jämföra dessa med skattningar enligt nuvarande metod samt att dokumentera metoder och resultat. Det bör dock framhållas att den kvalitetssäkring som förbundets konsulenter genomför runt om i landet är avgörande för att bibehålla en hög kvalitet i skattningarna. Varje enskild rapport granskas (cirka 6 000 rapporter årligen) och rapportören kontaktas om tveksamheter uppstår.

I Viltdata tillgängliggörs den samlade avskjutningsstatistiken för samtliga jaktbara arter. På nationell nivå finns data tillbaka till 1939. En prioriterad uppgift under året är att kvalitetssäkra och publicera äldre avskjutningsdata även på länsnivå (sedan 1960) och krets nivå (sedan 2008). En annan prioriterad uppgift är att tillhandahålla utökade och pedagogiska statistikrapporter i syfte att sprida kunskap på ett effektivt sätt.

Under året har en app konstruerats, i syfte att underlätta avskjutningsrapporteringen. Appen har mottagits väl och har i dagsläget cirka 1 200 nedladdningar. En prioriterad uppgift är att förse appen med fler funktioner.

I dag finns en ökad risk för att viltsjukdomar införs och sprids över landgränserna. Rävens dvärgbandmask och afrikansk svinpest samt Chronic Wasting Disease (CWD) på hjortdjur är exempel. Vi har byggt en struktur där vi tar vara på de ideella krafterna som snabbt kan mobiliseras i syfte att biträda SVA vid misstänkta sjukdomsutbrott. Naturligtvis täcker inte bidraget reella insatser utan de måste finansieras separat beroende på vad det gäller. En redan etablerad struktur kortar dock tiden för insats och relevanta utbildningar kan genomföras löpande.

Sedan länge hanterar förbundet ett antal långsiktiga inventeringsserier inom viltövervakningen. Som exempel kan nämnas inventeringar av ripor, smågnagare och gäss. Vi har ambitionen att i ökad utsträckning tillgängliggöra resultat från dessa inventeringar, främst via vetenskapliga publiceringar men också i förbundets serie Viltforum.

Prioriterade uppgifter under 2020 är således:

- Utvärdera klövviltsobsen i samverkan med SLU
- Genomföra skattningar av avskjutning med ny metod samt dokumentera resultat
- Kvalitetssäkra och publicera avskjutningsdata för längre tidsperioder på läns- och krets nivå
- Utökade funktioner i appen samt fler pedagogiska statistikrapporter
- Tillgängliggöra resultat från långsiktiga inventeringsserier

4.4. Ansökan inom vilt och trafik. Förslag till prioritering

Tyvärr ökar antalet rapporterade viltolyckor i landet vilket till största delen förklaras av ökad trafikmängd och bättre rapportering. Oavsett orsak ställs det ökade krav på organisationen och utbildning av eftersöksekipage. För att utveckla arbetet de kommande åren vill vi särskilt satsa på nedanstående punkter.

- Öka allmänhetens intresse för värdet av jägarnas samhällsinsats gällande trafikeftersök genom strategisk kommunikation, vilket också kan leda till bättre rapportering av viltolyckor.
- Fortsätta vara eftertraktad kunskapskälla och partner, genom bland annat:
 - Ingå i arbetsgrupp hos Trafikverket för att åstadkomma fungerande rapportering vid viltolyckor med spårbundna fordon.
 - Utgöra referensgrupp för Polismyndighetens sju arbetsgrupper för akuta åtgärder på viltolycksområdet.
 - Förse Naturvårdsverket med underlag till föreskriftsarbete.
 - Utgöra länk mellan SVA och eftersöksjägare för att de senare på frivillig basis ska kunna bidra till övervakning av avmagringssjuka hos hjorddjur.
- Säkra såväl operativ organisation som utbildningsorganisation för trafikeftersök, genom att stödja och lära upp nya ansvariga på regional och länsnivå.
- Tydliggöra tillämpning av nya regelverk för trafikeftersök, genom kommunikationsinsatser i bästa möjliga kanalmix.
- Reducera trafikskadat vilts lidande och säkra jaktetik genom marknadsföring och tillgänglighet av våra sju utbildningar inom eftersök.
- Säkra tillgången på eftersöksutbildning genom stöd till och fortbildning av våra eftersöksinstruktörer.
- Höja säkerhet, men även uppkarandegrad vid eftersök, genom fortsatt utveckling av nytt koncept för skjutbiografer, ett eftersöksskytte där NVR-uppdragstagare prioriteras inledningsvis.
- Ökad enkelhet vid NVR-uppdrag genom nytt IT-stöd i form av jakträttshavarregister med kartmaterial och GIS-funktionalitet.

För den ökade aktiviteten inom området, anpassning till en förändrad omvärld och för att säkerställa det goda arbete som görs idag ser förbundet ett tydligt behov av satsning på denna del i uppdraget. En satsning som sträcker sig i första hand över de kommande två åren. Det bör ske genom en stegvis upptrappning vilket avspeglas i det sökta beloppet.

5. Avslutning

Svensk viltförvaltning står inför betydande och spännande utmaningar. Svenska Jägareförbundet har ovan definierat ett antal områden av det vi ser som mest trängande eller akut. Kompetens och långsiktighet är nyckelord i verksamheten.

Satsningen på eftersöksverksamheten och viltövervakningen är av central betydelse för att minska lidande och säkerställa en god viltförvaltning.

Vi önskar en fortsatt kvalitativ svensk viltförvaltning med möjlighet till utveckling och förmåga att möta morgondagens förväntningar.

Svenska Jägareförbundet

Med hänvisning till ovanstående hemställer Svenska Jägareförbundet om bidrag ur viltvårdsfonden för 2020 om 54,75 miljoner kronor.

Fördelningen av bidraget per verksamhetsområde framgår av bilaga 1.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Torbjörn Larsson
Förbundsordförande

Bo Sköld
Generalsekreterare

Utfall av uppdragets bidrag fördelat inom respektive verksamhetsområde samt beslut för innevarande år.

Verksamhetsområde	Resultat 2018 (Milj kr)	Beslutat bidrag 2018 (Milj kr)	Beslutat bidrag 2019 (Milj kr)
Tillhandahålla generell kunskap och kompetens i frågor om praktisk jakt och förvaltning.	41,1	35,0	35,0
Viltövervakning	6,9	6,0	6,0
Klövviltsförvaltning	7,2	8,75	8,75
Vilt och trafik	2,6	2,5	2,5
Summa	57,8	52,25	52,25

Ansökan 2020

Verksamhetsområde	Ansökan 2020 (Milj kr)
Tillhandahålla generell kunskap och kompetens i frågor om praktisk jakt och förvaltning	36,0
Viltövervakning	7,0
Klövviltsförvaltning	8,75
Vilt och trafik	3,0
Summa	54,75